

Casa d'altri i altres narracions - Silvio d'Arzo

Aquests quatre contes de Silvio d'Arzo (1920-1951) tenen en comú alguns elements. Un és la mort, que hi apareix en diferents formes: el desig de la pròpia mort, les conseqüències de la mort del marit, la mort del fill i la buidor de la vellesa, la mort trobada en un hort com es troba un tresor maleït. La introversió dels personatges o els matisos de la llum que els envolta també són comuns a les diferents narracions. Però el que les identifica com a filles de la mateixa ploma és el to elegíac, la tristesa controlada, la demora en el ritme, que és com una declaració de principis: en la immobilitat hi trobem alguna cosa tràgica, és a dir, trista i bella alhora, malencònica.

El conte que dona títol al volum, *Casa d'altri*, està narrat per un capellà enigmàtic i proverbial. Silvio d'Arzo hi explica la història d'una anciana esgotada i rural que es cansa de viure i espera que el capellà accepti que es divorciï de la vida: que es deixi morir. En poques pàgines, l'autor aconsegueix que el lector es faci una ajustada composició de lloc, i alhora crea dos personatges, el capellà de Montelice i la vella Zelinda, que només podrien existir perduts en les muntanyes del conte, muntanyes que alhora es justifiquen i complementen a la perfecció amb els personatges que les habiten.

L'estil de *Casa d'altri* és modest, distant: com si l'autor demanés disculpes per explicar-nos uns fets que potser no són prou interessants per a nosaltres. L'última frase és: «Tot això és més aviat monòton, oi?», que connecta directament amb la frase final de l'últim conte, *Un minut així*: «Tot això és més aviat ridícul, oi?». I amb la del tercer, que acaba amb les paraules: «Una història veritable». Però darrere aquest estil humil i aparentment insegur pot amagar-s'hi una lleugera, educada estranyesa («casa d'altri» pren així un significat més ampli) i desolació. Més endavant, al començament del conte *Dos vells*, Silvio d'Arzo ens explica el que ja sospitàvem: «Les grans tragèdies em deixen quasi indiferent. Hi ha dolors lleus, certes situacions i relacions que em commouen molt més que una ciutat destruïda pel foc.». L'estudi que fa D'Arzo dels seus personatges introvertits i ficticis, ridículs i veritables, els fa més reals -ens els acostava més- que els primers plans de les personalitats públiques que veiem a la televisió.

El clima del primer conte, emfàtic en la forma i distant en el fons, es construeix en part amb la combinació d'informació subministrada amb comptagotes, alentida, i l'ús de paràgrafs brevíssims, de vegades d'una sola línia, que li donen un ritme irregular. Són frases intermediàries, marcades per l'oralitat, que es dirigeixen directament a un lector: «Amics, no beveu mai fins al fons del got» «N'hi havia per riure» o «I ara aquí em teniu». Com si la tristesa que emana dels fets narrats exigís un contrapès, un somriure mut i dulcificador. Com si l'autor tingués por de ser superat pels fets, de caure en el melodrama o en la transcendència.

Silvio d'Arzo és un dels pseudònims de l'escriptor Ezio Comparoni. Sabem d'ell que va viure pobre, que era molt gelós de la seva intimitat i que va morir als trenta-un anys. A començaments dels anys seixanta va ser recuperat de manera pòstuma, seguint el solc de Tomaso di Lampedusa. La seva absència de les antologies de narradors italians és flagrant.